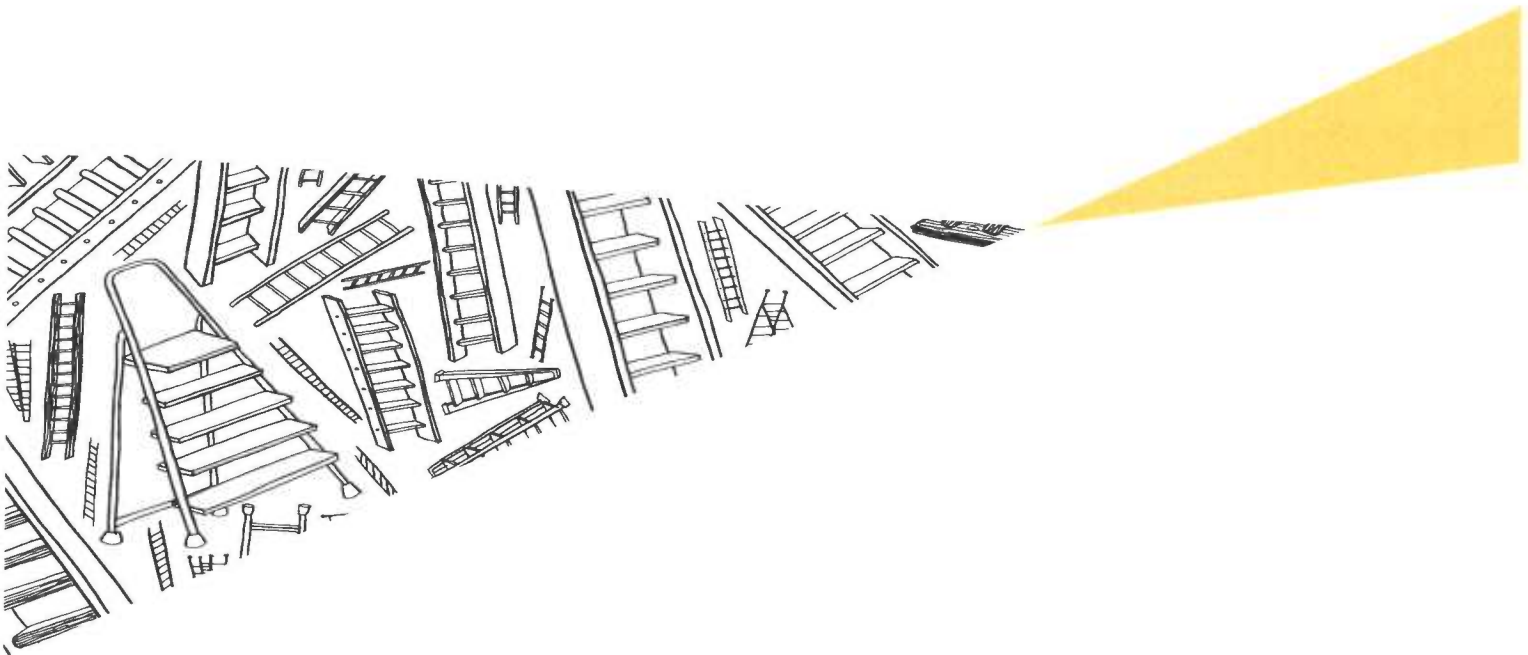

Haninge kommun

Granskning av stöd till våldsutsatta kvinnor
och barn som bevittnat våld

Innehåll

1. Sammanfattning.....	3
2. Inledning.....	3
2.1. Bakgrund	4
2.2. Syfte och avgränsning	4
2.3. Revisionsfrågor.....	4
2.4. Revisionskriterier	4
2.5. Metod.....	4
3. Styrning	5
3.1. Nationella styrdokument.....	5
3.2. Lokala styrdokument.....	6
4. Arbetet med våldsutsatta	6
4.1. Organisation	6
4.2. Socialstyrelsens tillsyn	7
4.3. Olika former av stöd.....	7
4.4. Ärendehandläggning.....	9
4.5. Uppföljning.....	10
4.6. Samverkan	11
5. Bedömning	12
5.1. Svar på revisionsfrågorna	12
5.2. Bedömning	14
Källförteckning.....	15

1. Sammanfattning

Ernst & Young har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Haninge kommun granskat om socialnämnden har en ändamålsenlig styrning och uppföljning av arbetet kring våldsutsatta kvinnor och barn samt om de erbjuder det stöd som lagen kräver.

Granskningen visar att arbetet med våld i nära relationer har utgått ifrån en tydlig ansvarsfördelning mellan sektioner inom socialförvaltningen. Kvalitetschefen har ansvarat för den strategiska ledningen av arbetet mot våld i nära relationer under socialchefen. Samordnare i våld i nära relationer har ansvarat för samordning av det operativa arbetet. Inom kommunen finns lotsar som har specialkompetens inom området våld i nära relationer och som stödjer andra handläggare vid behov. Centrala funktioner som kvalitetschef och samordnare i våld i nära relationer försvinner dock vid omorganiseringen av socialförvaltningen.

Nämnden har en handlingsplan för stödet kring våld i nära relationer innehållande mål för handläggning av ärenden, uppföljning, information samt kartläggning av omfattningen av våld i nära relationer. Någon kartläggning om förekomsten av våld i nära relationer har inte genomförts. Det saknas kunskap om mörkertal och hur utvecklingen ser ut över tiden. Det saknas även framtagna nyckeltal och kriterier för att följa upp våld i nära relationer på individnivå och en systematisk uppföljning av insatsernas effekter.

Kommunen erbjuder insatser i form av skyddat boende och samtalsstöd individuellt och/eller i grupp. Stöd till barn och unga ges utifrån samtalsmodellen Trappan. Det finns både mamma- och pappagrupper som behandlar våldsproblem. Socialsekreterarna fungerar som stödkontakt vid polisanmälan eller rättegång och hänvisar hjälpsökande vidare efter behov som exempelvis till budget- och skuldrådgivning. Kvinnor som utsatts för våld i nära relationer hänvisas till den ordinarie bostadsmarknaden efter skyddat boende. Inom kommunen finns jourverksamhet vid Haninge Kvinnojour.

Nämnden samarbetar med frivillighetsorganisationer och parternas åtaganden tydliggörs genom samverkansavtal. Samverkan med föreningar och andra myndigheter har bland annat skett inom ramen för EU-projektet "No More Violence". Enligt intervjuade representanter för Polisen vid Södertörn och Haninge kvinnojour fungerar samverkan bra.

Vår samlade bedömning är att socialnämnden bedriver ett omfattande arbete för att erbjuda stöd till våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld. Idag saknas dock en övergripande bild av förekomsten av våld i kommunen. Uppföljningen bör stärkas genom upprättande av nyckeltal för insatsernas effekter och kostnader. Det är viktigt att nämnden förvaltar den samverkan som byggts upp med föreningar och myndigheter. Vidare att en fortsatt tydlig ansvarsfördelning säkerställs när centrala funktioner försvinner i samband med omorganiseringen av socialförvaltningen.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Våld i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem och utgör ett hot mot människors hälsa och välbefinnande. Att hjälpa våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld är kommunernas skyldighet, som dock ofta förlitar sig på ideella föreningars arbete. Socialstyrelsen har i allmänna råd uttalat en inriktning för hur den kommunala verksamheten bör ta i frågan om våld i nära relationer.

2.2. Syfte och avgränsning

Granskningens övergripande syfte är att granska om socialnämnden har en ändamålsenlig styrning och uppföljning av arbetet kring våldsutsatta kvinnor och barn samt om de erbjuder det stöd som lagen kräver.

2.3. Revisionsfrågor

Syftet besvaras med hjälp av följande revisionsfrågor:

- ▶ Görs kartläggningar av förekomsten av våld i nära relationer inom kommunen? Hur ser utvecklingen ut över tiden? Hur uppskattas mörkertalen?
- ▶ Hur organiseras arbetet (roller och ansvar) och vilka mål har satts upp?
- ▶ Vilken typ av stöd erbjuder kommunen? Slussas hjälpsökanden vidare till andra instanser ex. kontakt med polis, advokat, förtursansökan till bostad, stöd till skuldsanering etc? Finns jourverksamhet inom kommunen?
- ▶ Hur bedöms effekterna av verksamheten? Kriterier, nyckeltal, mätmetoder, uppföljning.
- ▶ Hur dras gränserna mot frivilligorganisationer vad gäller t.ex. ansvar för verksamheten? Vilket stöd i form av bidrag ges till frivilligorganisationerna inom området? Utgår dessa organisationers arbete från dokumenterade riktlinjer som kommunicerats med kommunen?
- ▶ Vilka kanaler finns för information till våldsutsatta?
- ▶ Sker samverkan internt (med andra förvaltningar) respektive externt (myndigheter, exempelvis landsting och polis)?
- ▶ Hur upplever externa aktörer samverkan med kommunen? Avser främst Polisen och lokala Kvinnojouren.
- ▶ Har kommunen bedrivit några särskilda projekt inom denna problematik de senaste åren? Lärdomar från dessa?

2.4. Revisionskriterier

Granskningen genomförs mot bakgrund av socialtjänstlagen, socialstyrelsens allmänna råd om socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld samt kommunens styrdokument, mål och policy för våld i nära relationer.

2.5. Metod

Granskningen grundas på intervjuer och dokumentstudier. Intervjuer har genomförts med följande funktioner:

- ▶ Kvalitetschef
- ▶ Samordnare för våld i nära relationer

- ▶ Sektionschef vid försörjningsstöd mottagning och ungdom
- ▶ Sektionschef vid utredning barn och unga
- ▶ Sektionschef vid utredning vuxna missbruk
- ▶ Sektionschef vid produktion social omsorg
- ▶ Enhetschef mottagning barn och unga
- ▶ Enhetschef mottagning funktionsnedsättning, missbruk, vuxna/barn
- ▶ Kvinnotills vid försörjningsstöd mottagning och ungdom
- ▶ Budget och skuldrådgivare, kommunstyrelseförvaltningen
- ▶ Verksamhetsansvarig vid Haninge kvinnojour
- ▶ Polis, kommissarie vid utredningsroteln Södertörn

Samtliga intervjuade har beretts tillfälle att faktagranska rapporten.

3. Styrning

3.1. Nationella styrdokument

3.1.1. Socialtjänstlagen

Av socialtjänstlagens 5 kap § 11 framgår att kommunen är ansvarig för att ge stöd till brottsoffer. Kommunens socialnämnd ska verka för att både brottsoffret och våldsutövaren får stöd vid behov. Kommunen ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld och/eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation.

Socialnämnden ska även särskilt beakta att barn som bevittnat våld av närstående vuxna kan vara i behov av stöd och hjälp. Vid åtgärder rörande barn ska barnets bästa beaktas.

Enligt lagen ska socialnämnden informera om socialtjänsten samt erbjuda grupper och enskilda den hjälp de är i behov av. Vidare ska insatser inom socialtjänsten vara av god kvalitet enligt 3 kap. § 3.

En utredning ska inledas utan dröjsmål om ett ärende kan föranleda en åtgärd. När kännedom finns om att ett barn kan ha bevittnat våld ska det genast göras en bedömning om barnets behov av omedelbart skydd.

3.1.2. Socialstyrelsens allmänna råd om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld

Av Socialstyrelsens allmänna råd om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld (SOSFS 2009:22) framgår att socialnämnden bör ta fram en handlingsplan för arbetet med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Arbetet ska utföras av personal med lämplig utbildning och erfarenhet. I alla typer av ärenden som rör en våldsutsatt kvinna bör socialnämnden bland annat utreda:

- ▶ Vilket behov kvinnan har av stöd och akut hjälp
- ▶ Våldets karaktär och omfattning
- ▶ Risken för att kvinnan kommer att utsättas för ytterligare våld
- ▶ Hur kvinnans nätverk ser ut
- ▶ Vilket behov kvinnan har av stöd och hjälp på kort och lång sikt
- ▶ Om något barn har bevittnat våldet

Utredning bör inledas utan dröjsmål. De insatser som kommunen bör erbjuda är tillfälligt boende, råd och stöd, kontaktperson samt ekonomiskt bistånd.

I fall där barn bevittnat våldet bör socialnämnden skyndsamt göra en förhandsbedömning om en utredning om barnets behov bör inledas.

3.2. Lokala styrdokument

3.2.1. Policy för våld i nära relationer

Haninge kommuns policy för våld i nära relationer är antagen av kommunstyrelsen maj 2011. Policyn är vägledande för nämnder och förvaltningar vid verksamhetsplanering och bör redovisas i nämndernas mål och budgetdokument.

Kommunen ska aktivt utveckla samverkan internt och externt samt bygga en hållbar vårdkedja för våldsutsatta personer och barn som utsatts för eller bevittnat våld. Kommunens stöd till våldsutsatta ska vara av god kvalitet och bygga på förebyggande och tidiga insatser. Våldsutsatta ska skyndsamt erbjudas stöd, råd och behandling. Det ska ske ett kontinuerligt lärande på området våld i nära relationer för medarbetare i kommunen.

3.2.2. Socialförvaltningen aktivitetsplan

I socialförvaltningens aktivitetsplan 2013 framkommer att samverkansavtal med lokala föreningar och andra myndigheter ska tas fram för arbetet mot våld i nära relationer. Medarbetare ska utbildas i risk- och bedömningsinstrumentet FREDa samt en utvärdering av EU-projekt "No more domestic violence" ska genomföras.

4. Arbetet med våldsutsatta i Haninge kommun

4.1. Organisation

Stödet till våldsutsatta organiseras vid ett flertal enheter inom sektionerna Arbete och försörjning, Mottagning och myndighet samt Produktion inom socialförvaltningen. Stödet omfattar gruppen våldsutsatta vuxna samt barn som bevittnat våld men även personer med missbruk och funktionsnedsättning.

Inom kommunen finns en kvinnolots, barnlots samt en lots för personer med funktionsnedsättning. Det finns även en metodstödjare för arbetet med våldsutsatta kvinnor med missbruksproblematik samt en manslots som har sin anställning vid Manscentrum. Lotsarna har spetskompetens inom området våld i nära relationer och stödjer andra handläggare vid behov.

Kvalitetschefen ansvarar för den strategiska ledningen av arbetet mot våld i nära relationer på socialförvaltningen under socialchefen sedan år 2005. Samordnare i våld i nära relationer arbetar strategiskt med frågor kring våld i nära relationer och har bland annat drivit ett tvåårigt EU-projekt i samarbete med Haninges vänorter (se avsnitt 4.6).

En omorganisering av socialförvaltningen pågår vid tiden för granskningen. Tjänsterna för kvalitetschefen och samordnare för våld i nära relationer upphör till hösten.

Äldrenämnden ansvarar för stödinsatser till personer över 65 år.

4.1.1. Handlingsplan för våld i nära relationer

På uppdrag av förvaltningsledningen har Socialförvaltningen i april 2012 tagit fram en handlingsplan för våld i nära relationer

I handlingsplanen framkommer att våldsutsatta personer ska kontaktas på ett lämpligt sätt och en riskbedömning om den våldsutsattes behov av skydd ska göras. Vid skyddat boende ska en bedömning ske utifrån den våldsutsattes skyddsbehov samt andra sociala omständigheter. Särskild hänsyn bör tas till den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd.

Enligt handlingsplanen ska socialförvaltningen årligen föra statistik över antal personer som är utsatta för våld i nära relationer, antal barn och unga som varit utsatta eller upplevt våld, antal våldsutövande personer som socialförvaltningen har kontakt med samt insatser som erbjudits.

Information till allmänheten ska finnas på kommunens hemsida samt på strategiska ställen i kommunen. Medarbetare i förvaltningen ska regelbundet erbjudas kompetenshöjande insatser om våld i nära relationer.

4.2. Socialstyrelsens tillsyn

Socialstyrelsen genomförde tillsyn av kommunens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld under januari 2013.

I tillsynen framkom att socialnämnden vid tiden för granskningen saknade rutiner för handläggning och hur utredning av kvinnors behov av stöd och skydd skall genomföras och dokumenteras. Tillsynen visade även att föräldrar erbjudits serviceinsatser framför biståndsbedömda insatser under pågående utredning. Behovet av att förbättra analys och uppföljning av insatsernas kvalitet lyftes fram. Detta även för verksamheter som överlämnats till andra verksamhetsutövare som kvinnojourer.

4.3. Olika former av stöd

Kommunen erbjuder en rad insatser till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld men även till våldsutövare samt familjer i behov av stöd. Kontakt med socialtjänsten sker genom andra myndigheter, en polisanmälan eller att personen själv söker hjälp. Anmälan kan även komma från förskola och skola eller anhöriga.

De biståndsbedömda insatser som socialtjänsten erbjuder är skyddat boende och samtalsstöd. Socialsekreterarna fungerar även som stödkontakt vid exempelvis polisanmälan eller rättegång.

Insats	Beskrivning
Skyddat boende	Skyddat boende beviljas som insats till kvinnor i behov av skydd efter bedömning av hot och risker.
Stegen	Samtalsmodell för individuellt stöd och bearbetning av upplevelse av våld i nära relationer genom 10 träffar, oavsett om man är våldsutövare eller är våldsutsatt.
Trappan	Samtalsmodell anpassad till barn 4-16 år som upplevt våld i familjen. Metoden är utvecklad av Rädda barnen. Barnen får stöd

	genom 3-5 samtal att rekonstruera och bearbeta vad de har varit med om.
Kvinnor med barn	Gruppträffar vid 8 tillfällen för kvinnor med barn som utgår ifrån olika teman om våldets konsekvenser.
Pappagrupp	Gruppverksamhet för män som vill arbeta med sin roll som pappa. Männerna erbjuds 10 träffar som bland annat tar upp sätt/alternativ att hantera konflikter.
Haninges barn- och tonårsgrupper (Hanba)	Hanba vänder sig först och främst till barn som gått i Trappansamtal. Gruppträffar sker en gång i veckan 10 ggr med 4-8 barn i åldrarna 7-12 år eller 13-17 år.

Familjer kan genom socialtjänsten remitteras till familjebehandlare. Barnrättcentrum i Handeln samlar olika kompetenser som socialtjänst, polis, åklagare, barnmedicin och barnpsykiatri för krisstöd till barn som utsatts för våld eller övergrepp.

Vid den ideella föreningen Manscentrum erbjuds män, som är offer för våld eller våldsutövare, stöd och hjälp av manslotsen.

4.3.1. Tillgänglighet och boende

Inom kommunen finns Haninge kvinnojour verksamt, som är en extern utförare, som erbjuder skyddat boende till våldsutsatta kvinnor. Haninge kvinnojour tar emot kvinnor mellan 08:00 till 18:00 och har åtta platser tillgängliga. Enligt verksamhetsansvarig inom den verksamheten är platserna oftast utnyttjade.

Placering vid skyddat boende sker till olika kvinnojouren i Stockholmsområdet utifrån kvinnans skyddsbehov och i mån av plats. En placering inom kommunens gränser är inte alltid lämpligt utifrån den hotbild som omger kvinnan, varför placering även kan ske i andra kommuner.

Utanför kvinnojourernas öppettider ansvarar kommunens socialjour för placeringar av kvinnor till ett skyddat boende. Kvinnorna kan erbjudas övernattnings på hotell tills en placering på skyddat boende möjliggörs nästa dag, enligt kvinnotslen, då övriga instanser inom kommunen har ordinarie öppettider.

Kvinnorna hänvisas till den ordinarie bostadsmarknaden efter skyddat boende. Haninge har ingen kommunal bostadsförmedling. Det har tidigare funnits en lägenhet för delat boende men den gemensamma boendeformen uppges inte ha fungerat. Kommunen arbetar med "kvarsittning" genom att våldsutövaren får flytta från lägenheten i ärenden det är möjligt, enligt sektionschefen för försörjningsstöd mottagning och ungdom.

Det finns en bostadsgrupp inom kommunen som genomför prioriteringar av placeringar till kommunens cirka 125 lägenheter. Bostadsgruppen arbetar med personer som omfattas av socialtjänstlagen men det är främst barnperspektivet som är avgörande för hjälp till boende. Gruppen består av representanter från förvaltningens olika enheter. Det finns en boendekedja för kvinnor med missbrukarproblematik.

4.3.2. Skuldsanering

Kommunen är skyldig att tillhandahålla budget- och skuldrådgivning till boende i kommunen. Personer som är i behov av råd och stöd i sin ekonomi hänvisas till kommunens budget- och skuldrådgivare, enligt kvinnolotsen.

Budget- och skuldrådgivaren kartlägger tillsammans med den skuldsatta hur den ekonomiska situationen ser ut och tar fram en plan för bland annat avbetalningar. Vid behov kan budget- och skuldrådgivaren även hjälpa till med ansökan om skuldsanering hos Kronofogdemyndigheten.

Kommunens skuldrådgivning sorterar under kommunstyrelseförvaltningen.

4.3.3. Information till våldsutsatta

Det finns framtagna broschyrer om stödinsatser samt affischer om våld i nära relationer vilka placerats strategiskt i offentliga lokaler i kommunen.

På kommunens hemsida finns information om våld i nära relationer som riktar sig till våldsutsatta, våldsutövare och till anhöriga. Av informationen framkommer var den hjälpsökande ska vända sig vid behov av stöd och skydd. Det finns även uppgifter om vilket stöd kommunen erbjuder. Personer kan även länkas vidare till andra myndigheter och föreningar från hemsidan som exempelvis kvinnofridslinjer eller Manscentrum i Haninge. Informationen på hemsidan uppdateras kontinuerligt i samråd med lotsarna, enligt samordnaren i våld i nära relationer.

På hemsidan finns även information om skuldrådgivning hos kommunens budget- och skuldrådgivare.

Hemsidan ska ses över för att allmänheten ska kunna ta del av informationen, även som lättläst, enligt sektionschefen för produktion av social omsorg.

4.4. Ärendehandläggning

Kvinnolotsen handlägger i regel samtliga ärenden som rör kvinnor mellan 18 och 65 år som utsatts för våld. Om kvinnan har barn kontaktas mottagningen för barn och unga som ansvarar för att en förhandsbedömning om utredning av barnets situation inleds. Förhandsbedömningen genomförs skyndsamt inom två veckor och ställning tas till om barnet är i behov av akut skydd. Vid beslut om utredning överförs ärendet till enheten för utredning genom ett gemensamt överföringsmöte, enligt enhetschefen mottagning barn och unga.

Riktlinjerna för utredning om biståndsbedömda insatser har setts över efter socialstyrelsens tillsyn. Utredning inleds efter fem träffar med den stödsökande enligt sektionschefen för produktion socialt omsorg.

Utredning av våldsutsatta kvinnors behov utgår ifrån rubrikerna om kvinnans bakgrund, nuvarande situation, skyddsbedömning, familjesituation, arbete och sysselsättning, bostad, hälsa och ekonomi. Genom dessa rubriker inhämtas uppgifter om våldet karaktär och omfattning, risken för att kvinnan utsätts för ytterligare våld, hur kvinnans nätverk ser ut samt behovet av stöd på kort och lång sikt i enlighet med socialstyrelsens allmänna råd (SOF SF 2008:22). Dokumentationen skulle dock underlättas om rubriksättningen hade en bättre samstämmighet med socialstyrelsens allmänna råd (SOF SF 2008:22), enligt kvinnolotsen.

Målet med insatserna är att öka kunskapen om våld, att få den enskilda att förstå konsekvenserna samt förmedla hopp och att den enskilda har rätt till ett liv utan våld, enligt sektionschefen för produktion av social omsorg.

Socialekreterarna har ett uppföljningsansvar efter avslutad insats. Enligt handlingsplanen för nära relationer ska uppföljning av insatser ske inom sex månader med den enskildes godkännande. Uppföljning sker i regel några månader efter avslutad insats genom samtal, enligt intervjuade.

4.4.1. Utbildning

Kunskapen kring våld i nära relationer är större idag än för några år sedan enligt kvinnolotsen. Utbildning har bland annat erbjudits i riskbedömningsinstrumenten SARA och Patriark, hedersrelaterat våld samt Alternativ till våld (ATV). Kompetenshöjande insatser utifrån dessa utbildningar har dock inte erbjudits kvinnolotsen enligt uppgift. Socialekreterarna som arbetar med barn har fått kompetenshöjande insatser i anknytningsteori och Signs of safety. Därutöver har det anordnats workshops i olika teman inom området våld i nära relationer och socialförvaltningen deltar även på den utbildning som länsstyrelsen eller socialstyrelsen anordnar.

Socialstyrelsen har även beviljat projektmedel för utbildning av medarbetare inom bedömningsmetoden FREDÅ. Metoden syftar till att synliggöra våldets karaktär samt risken för fortsatt våld vid bedömning av skydds- och vårdbehov. Myndigheter och föreningar kommer att informeras om metoden under 2013.

4.5. Uppföljning

En övergripande kartläggning om förekomsten av våld i nära relationer har inte upprättats av kommunen. Det saknas således en detaljerad information om utvecklingen över tiden samt hur mörkertalet ser ut inom kommunen. Brottsförbyggande rådets statistik visar dock att andelen anmälda fall ökar nationellt och att våldsutsatta känner våldsutövaren vilket ses som en varningssignal enligt kvalitetschefen.

Verksamheten använder sig av systemstödet Procapita. Förutsättningar finns för att generera och sammanställa statistik ur systemen, som utgångspunkt för en helhetsbild rörande förekomsten av våld i nära relationer. Det krävs dock betydande arbetsinsats enligt kvalitetschefen inom berörd förvaltning. Vid intervjuerna framkom att det systemstöd som används inte är användarvänligt när det gäller framtagande av kvalitetssäkrad och fullständig statistik, vilket bidragit till att detta inte genomförs på ett tydligt och regelbundet sätt.

Det saknas även framtagna indikatorer för uppföljning av våld i nära relationer. Verksamheten följer upp kostnader och antal insatser som exempelvis försörjningsstöd, utredningar och placeringar i olika boendeformer på övergripande nivå. Det framkommer inte hur kostnader eller insatser sammankopplas till förekomsten av våld i nära relationer.

Därutöver sker ingen systematisk uppföljning av insatsernas effekter, vilket är ett förbättringsområde enligt sektionschefen för produktion av social omsorg.

4.6. Samverkan

4.6.1. Intern samverkan

Det finns en operativ styrgrupp för strategiska frågor kring våld i nära relationer som träffas en gång i månaden. Samordnaren i våld i nära relationer har varit sammankallande för mötena bestående av samtliga sektionschefer inom socialförvaltningen samt för möten mellan lotsarna, som träffats en gång i månaden.

Samverkan mellan enheterna uppges fungera bra och underlättas av gemensamma lokaler. Det saknas dock skriftliga samverkansrutiner mellan sektionerna/enheterna med undantag för enheten mottagning barn och unga.

Varje handläggare ansvarar för samverkan internt och externt vid kännedom om att en person är utsatt för våld i nära relationer. Försök har gjorts att sammanställa en gemensam lista med kontaktpersoner men i dagsläget är kontakterna personbundna, enligt kvinnolotsen.

Samverkan mellan förvaltningar varierar utifrån frågans prioritet hos respektive nämnd. Samverkan med äldre-nämnden har lett till att en äldrelots ska tillsättas med uppgiften att förse förvaltningen med ökade kunskaper kring våld i nära relationer. Ett förebyggande arbete på skolnivå har initierats med utbildningsförvaltningen men samarbetet har uteblivit enligt kvalitetschefen.

4.6.2. Extern samverkan

Samverkan sker externt med bland annat Haninge kvinnojour och polismyndigheten i Södertörn. Verksamhetsansvarig vid Haninge Kvinnojour uppges att samarbete med kvinnolotsen och socialtjänsten fungerar mycket bra samt att kommunen även tillhandahåller god information om vart kvinnorna ska vända sig vid behov av stöd.

Polisens samverkan med socialtjänsten uppges fungera bra och framförallt inom ramen för Barnrättcentrum där barnlotsen är ett stort stöd vid polisförhör, som genomförs med barn som bevittnat eller utsatts för våld, enligt intervjuad kommissarie vid Polisen.

Haninge kommun driver EU-projektet No More Violence, som är ett gränsöverskridande samarbete mot våld i nära relationer, med dess vänorter i Danmark, Estland, Finland och Italien. Projektet har syftat till att lyfta frågan och öka kunskapen om våld i nära relationer bland medborgare, myndigheter och den ideella sektorn genom informationskampanjer och seminarier. Konferenser har anordnats av vänorterna utifrån teman om våldsutsatta, barn som bevittnat våld samt våldsutövare.

Under april månad genomfördes en lokal informationskampanj där medborgare, tjänstemän, förtroendevalda samt föreningslivet i Haninge kommun samlades till workshops och seminarier för att öka medvetenheten om våld i nära relationer. Bland annat anordnades ett seminarium om våld i nära relationer bland personer med funktionsnedsättning och äldre över 65 år.

Projektet No More Violence har lett till en utökad samverkan med föreningslivet. Lokala myndigheter som Försäkringskassan, Polisen, Ungdomsmottagningen, Näkakuten i Handeln, har träffats månatligen det senaste året. Samverkan inom projektet har lett till ökad kunskap samt att lokala aktörer kommit varandra närmare enligt intervjuad kommissarie vid Polisen. En utmaning är att även fortsättningsvis upprätthålla och vidareutveckla de samarbeten som skapats inom ramen för projektet, enligt samordnaren i våld i nära relationer.

En slutrapport och utvärdering av projektet pågår och kommer finnas tillgänglig under hösten.

4.6.3. Föreningsstöd och samverkansavtal

Socialnämnden har ett bidragsreglemente som syftar till att ge stabil grund för ideella föreningarnas verksamhet och utveckling i kommunen bland annat genom tilldelning av föreningsstöd. Ideella föreningarnas arbete utgör ett viktigt komplement till kommunala verksamheter. Detta frångår inte kommunen ansvar för finansieringen av välfärdstjänster enligt bidragsreglementet. Ansökan om bidrag ska göras av föreningens styrelse och föreningsbidragets storlek fastställs i socialnämndens årliga budget.

Parternas åtaganden tydliggörs i bidragsreglementet samt i samverkansavtal. Generella kriterier för att föreningsbidrag ska beviljas är bland annat att föreningen är ideell, partipolitiskt obunden, samarbetar med kommunen vid behov samt tillåter socialnämnden ta del av handlingar som styrker rätten till fortsatt föreningsbidrag. Föreningar bör även ha utbildning motsvarande steg 4 i kvalitetsutmärkelsen "Utmärkt förening" samt vara ansluten till en riksorganisation.

Samverkansavtal ska upprättas med föreningar och myndigheter för arbetet med våld i nära relationer under 2013. Arbete har påbörjats med huvudsakliga samarbetsparter som exempelvis Haninge kvinnojour. Samarbetsavtal finns med Manscentrum där verksamhetens uppgift, kompetens och behandlingsmetoder bland annat framkommer.

5. Bedömning

5.1. Svar på revisionsfrågorna

Görs kartläggningar av förekomsten av våld i nära relationer inom kommunen? Hur ser utvecklingen ut över tiden? Hur uppskattas mörkertalen?

Kartläggningar av förekomsten av våld i nära relationer har inte genomförts av kommunen. Därför saknas information om hur utvecklingen ser ut över tiden samt uppskattning om mörkertal etc. Förutsättningar finns för att sammanställa en helhetsbild om förekomsten av våld i nära relationer men det krävs en betydande arbetsinsats. Systemstödet uppges inte vara användarvänligt när det gäller sammanställning av statistik.

Hur organiseras arbetet (roller och ansvar) och vilka mål har satts upp?

Arbetet med våld i nära relationer organiseras mellan olika sektioner och enheter inom socialförvaltningen. Inom kommunen finns lotsar som har specialkompetens inom området våld i nära relationer och som stödjer andra handläggare vid behov. Det finns en samordnare för våld i nära relationer, som ansvarar för samordning av det operativa arbetet kring våld i nära relationer, och som är underställd kvalitetschefen. Kvalitetschefen har sedan år 2005 ansvarat för den strategiska ledningen av arbetet mot våld i nära relationer under socialchefen.

I socialförvaltningens handlingsplan mot våld i nära relationer har mål satts upp kring handläggning av ärenden, uppföljning, information samt kartläggning av omfattningen av våld i nära relationer. Dessutom finns mål i socialförvaltningens aktivitetsplan 2013.

Vilken typ av stöd erbjuder kommunen? Slussas hjälpsökanden vidare till andra instanser ex. kontakt med polis, advokat, förtursansökan till bostad, stöd till skuld-sanering etc? Finns jourverksamhet inom kommunen?

Kommunen erbjuder insatser i form av skyddat boende och samtalsstöd individuellt och/eller i grupp. Genom samtalsmodellen Stegen erbjuds våldsutsatta och våldsutövare stöd att bearbeta upplevelser. Stöd till barn och unga ges utifrån samtalsmodellen Trappan. Det finns både mamma- och pappagrupper som behandlar våldsproblematik. Socialsekreterarna fungerar som stödkontakt vid polisanmälan eller rättegång.

Socialsekreterarna ansvarar för att samordna insatser internt och externt och hänvisar hjälpsökande vidare efter behov som exempelvis till budget- och skuldrådgivning. Kvinnor som utsatts för våld i nära relationer hänvisas till den ordinarie bostadsmarknaden efter skyddat boende. Inom kommunen finns jourverksamhet vid Haninge Kvinnojour.

Hur bedöms effekterna av verksamheten? Kriterier, nyckeltal, mätmetoder, uppföljning.

Socialförvaltningen använder sig av systemstödet Procapita, som uppges svårarbetad, för sammanställning av statistik. Det saknas framtagna nyckeltal och kriterier för att följa upp våld i nära relationer på individnivå samt en systematisk uppföljning av insatsernas effekter.

Hur dras gränserna mot frivilligorganisationer vad gäller t.ex. ansvar för verksamheten? Vilket stöd i form av bidrag ges till frivilligorganisationerna inom området? Utgår dessa organisationers arbete från dokumenterade riktlinjer som kommunicerats med kommunen?

I socialnämndens bidragsreglemente finns kriterier för att erhålla föreningsstöd. Parternas åtaganden tydliggörs även genom samverkansavtal. Det finns inget uttalat krav på att organisationers arbete utgår ifrån dokumenterade riktlinjer som kommunicerats med kommunen.

Vilka kanaler finns för information till våldsutsatta?

På kommunens hemsida finns information om våld i nära relationer, vilka insatser kommunen erbjuder samt kontaktuppgifter för stödsökande. Framtagna broschyrer om stödinsatser och affischer om våld i nära relationer finns placerade vid offentliga lokaler i kommunen.

Sker samverkan internt (med andra förvaltningar) respektive externt (myndigheter, exempelvis landsting och polis)?

Internt sker samverkan vid operativa styrgruppsmöten samt genom regelbundna möten lotsarna emellan. Samverkan med andra förvaltningar varierar utifrån frågans prioritet vid respektive nämnd. Extern samverkan med föreningar och andra myndigheter har bland annat skett inom ramen för EU-projektet No More Violence.

Hur upplever externa aktörer samverkan med kommunen? Avser främst Polisen och lokala Kvinnojouren.

Samverkan med kommunen fungerar bra enligt intervjuade representanter för Polisen vid Södertörn och Haninge kvinnojour.

Har kommunen bedrivit några särskilda projekt inom denna problematik de senaste åren? Lärdomar från dessa?

Kommunen medverkar i EU-projektet No More Violence med dess vänorter i Danmark, Estland, Finland och Italien. Inom ramen för projektet har samverkan skett mellan lokala föreningar och myndigheter inom kommunen. Slutrapport och utvärdering av projektet finns tillgänglig till hösten.

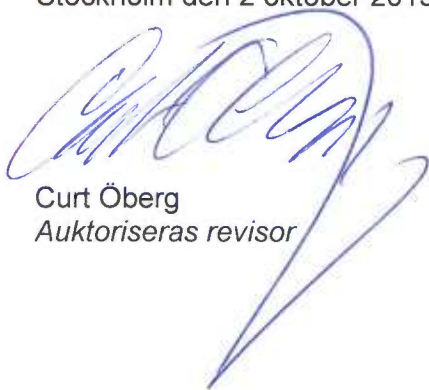
5.2. Bedömning

Socialnämnden bedriver ett omfattande arbete för att fånga upp och erbjuda stöd till våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld. Idag finns dock ingen samlad kunskap om förekomsten av våld i kommunen. Det saknas också nyckeltal för uppföljning över insatser, kostnader samt insatsernas effekter. För att tillförsäkra att nämnden har överblick av insatser och kostnader är det väsentligt att stärka uppföljningen av arbetet med våld i nära relationer. Vi ser det även viktigt att nämnden förvaltar den samverkan med föreningar och myndigheter som byggts upp senaste åren. Vidare att säkerställa ett fortsatt tydligt ansvar när centrala funktioner försvinner i samband med omorganiseringen av socialförvaltningen.

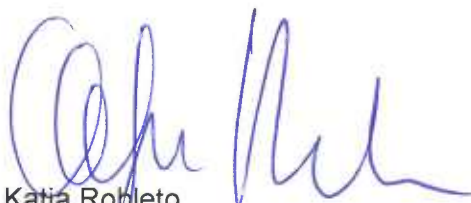
Vi ger följande rekommendationer till det fortsatta arbetet inom kommunen:

- ▶ Kommunen bör överväga att kartlägga förekomsten av våld i nära relationer. Statistik bör sammanställas i syfte att erhålla en tydligare bild av de faktiska behoven inom kommunen.
- ▶ Se över rubriksättningen i mallen vid utredning av våldsutsatta kvinnors behov av stöd för en bättre samstämmighet med socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2009:22).
- ▶ Ta fram nyckeltal för uppföljning av insatser och kostnader som rör området våld i nära relationer. Vidare bör effekterna av beslutade och genomförda insatser analyseras och utvärderas på ett tydligt sätt.
- ▶ Fullfölj arbetet med att ta fram samverkansavtal med föreningar och myndigheter för arbetet med våld i nära relationer.
- ▶ Säkerställ att det strategiska arbetet samt samordning av kommunens operativa arbete kring våld i nära relationer som samverkan med föreningar upprätthålls när funktionen kvalitetschef och samordnare i våld nära relationer försvinner.

Stockholm den 2 oktober 2013

Curt Öberg
Auktoriseras revisor

Katja Robleto
Verksamhetsrevisor

Källförteckning

Aktivitetsplan socialförvaltningen 2013

Handlingsplan för våld i nära relationer. Socialförvaltningen 2012- 04-24

Mål och budget 2013

Policy om våld i nära relationer. Kommunstyrelsen 2011-05-30

Riktlinjer för handläggning och dokumentation barn- och ungdomsärenden

Riktlinjer för ärendehandläggning för vuxna med missbruk/kemiskt beroende

Riktlinjer för ärendehandläggning för ekonomiskt bistånd

Socialstyrelsens tillsynsrapport 2013

Strategi och budget 2013-2014

Våld i nära relationer, Rutiner för mottagningen

Årsredovisning för socialnämnden 2012